

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani Zadružne zveze dobivajo list brezplačno.
Cena listu za nečlane po štiri krome na leto; za pol leta dve kroni;
za četrto leta eno krono; posamezne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne
vračajo. — Cene inseratov po 20 h od enostopne petit-vrste, za
večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 10. decembra 1904.

Poštno-hran. št. 864.846

Vabilo na naročbo.

Z novim letom dospe „Narodni Gospodar“ v šesto leto svojega obstanka.

Nočemo se hvaliti z dosedanjimi uspehi, mi gledamo naprej in gremo naprej po poti, ki smo si jo zasnovali in spoznali za pravo.

„Narodni Gospodar“ je glasilo „Zadružne zveze“ — toraj je v zvezinem namenu označen naš program in ta naš program je: najti, rešiti, ojačiti in združiti vse gospodarske sile in tako ustvariti veliko, nepremagljivo gospodarsko moč.

Zvesto se bomo držali tega programa in ga brez vseh ozirov izvrševali, ker smo prepričani, da je to glavni predpogoj za obstanek naroda.

Svoje sotrudnike pa prosimo, da nas podpirajo tudi v bodoče; posebno pa še prosimo naše zadrug in zadrugarje, da nas zalagajo s vsakojakimi poročili o zadružnem in splošno gospodarskem delovanju.

List izhajal bo kakor do zdaj, 10. in 25. vsakega meseca in bo obsegala vsaka številka 16 strani.

Cena listu je:

za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrto leta 1 K.

Člani zadrug, ki so članice „Zadružne zveze“ dobivajo list na leto za 3 K.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno.

„Narodni Gospodar“ se naroči pri „Zadružni zvezi“ ali pa pri bližnjem poštnem uradu.

ZADRUGA

Letopis za l. 1902 in 1903.

Tekom tega meseca dotiskan bo naš letopis za l. 1902 in 1903.

K praksi davčnega zakona!

Rentnina.

Naša članica hranilnica in posojilnica v Cerkljah, prejela je od c. kr. okrajnega glavarstva v Kranji sledeči dopis z dne 20. novembra 1904, št. 4510:

Slavna

hranilnica in posojilnica
v Cerkljah

se vabi z ozirom na tamošnji dopis dne 14. oktobra 1904 naj naznani ali je pri zvezi slovenskih posojilnic v Celju ali pri kaki drugi zvezi posojilnic. — One rajfajzenove posojilnice, ki so v Celjski zvezi, imajo po odloku finančnega ministerstva z dne 2. julija 1898 št. 35.196 namreč dovoljenje, da plačajo rentnino samo enkrat na leto, med tem, ko za druge posojilnice ta ukaz ne velja, ter imajo davek vsakega pol leta vplačevati, ako si niso tudi same kako izrecno olajšavo izposlovale, o čimer pa glede hranilnice in posojilnice v Cerkljah ni podpisane uradu ničesar prijavljenega.

Pirc l. r.

Kolikor je pa nam znano, obstoji neki ukaz finančnega ministerstva št. 11.504 ex 1898, ki pravi, da smejo rajfajzenovke plačevati rentnino v celoletnih obrokih. —

Priporočamo toraj vsem rajfajzenovkam, od katerih bi se zahtevalo kaj sličnega, kakor gori, da se sklicujejo na ravno citirani ukaz, ker se nadejamo, da se take zahteve potem ne bodo več ponavljale, in tudi ne bode treba, kakor je to storilo c. kr. okrajno glavarstvo v Kranju z gornjim dopisom, naših članic opozarjati na celjsko zvezo.

Kmetijsko združništvo na vseučiliščih in visokih šolah.

Kakor poročajo nemški listi se bodo vršila letošnje šolsko leto na vseučiliščih, ozir. visokih kmetijskih šolah v Berlinu, Bonu, Halle, Jeni in Breslavi posebna predavanja o kmetijskem združništvu. Tudi na tehniški visoki šoli v Dancigu, ki so jo otvorili letos 1. vinotoka, je priglašeno predavanje o kmetijskem združništvu.

Kakor se govori, nameravajo letos tudi na c. kr. visoki šoli za poljedelstvo na Dunaju vpeljati učne tečaje za kmetijsko združništvo. To verjamemo toliko rajše, ker je bil rektorjem izvoljen gosp. prof. dr. Herman vitez Schullern zu Schrattenhofen, ki zastopa tamkaj narodno gospodarsko stroko in ki je v nastopnem govoru izjavil mej drugim „da potrebuje ustanova velikih stanovskih organizacij strokovnega vodstva in posvetovanja“ in ki pozivlja slušatelje, „da se vglobijo v svoje študije, da postanejo vodilni udje človeštva, ki naj mu služijo na skrivnostnih potih razvoja, ki ga je odkazala človeštvu Previdnost, da bo naša domovina vir gospodarske, meščanske in npravne sreče za vse. In hoc signo vincamus!“

Ne pozabimo v raznih naših društvih skozi letošnjo zimo obračati posebne pozornosti našega ljudstva na kmet. združništvo, ki je važna rešilna bilka v razburkanem valovju gospodarskega nereda, v katerem se potaplja naš ubogi, obupani kmečki stan. Mislimo in razmišljamo razne poti, po kojih bi si mogli opomoči s skupnimi silami do napredka. Le v edinosti je moč. Kot mal pripomoček hočemo prinesiti v nekatereh zaporednih člankih glavne misli „o kmet. združništvu“, ki naj jih posamezni predavatelji in govorniki svojim krajevnim raz-

meram in potrebam primerno dalje razpredejo in izpopolnijo.

Zimsko življenje na kmetih.

Življenje na deželi po zimi ima prav poseben značaj. Dočim se poljedelec giblje od spomladi do pozne jeseni vedno le zunaj v prosti naravi, mu poteka zimsko življenje večinoma le v in krog domače hiše. Kmet ima časa dovolj, da se razgovori s tem in onim in posebno stari prepiri in sovraštva (to velja tudi za mesta), ki so počivala skozi leto v senci, se zopet razvnamejo v polnem plamenu. Presmešni so večkrat vzroki takih prepirov. Iz najneznatnejših povodov nastajajo mržnje, ki so večje in večje in imajo za posledico obžalovanja vredne razmere mej sosedih.

Dva soseda občujeta leto in dan v najpristrčnejšem prijateljstvu. Ženi-sosedi določujeta skupno, kedar boste prali, medli in kaj kuhali in pošiljata si poskušnje iz kuhinje in krušne peči. Tu ima lepega dne Meta novo obleko na sebi, sosedinja Mara ne ve ničesar o tem, Marjeta ji ni hotela o tem, si domišlja Mara, ničesar povedati — nalašč. Marjeta je potuhnjeno zvita, bo že še čutila to, prijateljsko občevanje sosedov je pri kraji. Pri Jerici in Katarini, Neži in Heleni in drugih je vzrok zopet drugačen, prepir pa prihaja in je že tukaj po zimi.

Sosed Božidar je bolan, njegov prijatelj Bogoljub napreže koleselj in zdirja po zdravniku v mesto, žena njegova pa zakolje in speče piščanca in ga pošlje bolniku, in tako živijo sosedje na vasi krasno življenje ljubezni mej seboj. Zima je pač tudi kovač dobrih odnosajev mej kmeti, kakor na drugi strani žalibog le prevečkrat kovári sovraštvo mej njimi. Dobro prijateljstvo je kakor kredit in

kredit je najboljši prijatelj v potrebi. —

Ob zimskih večerih gre gospodar sem in tje v gostilno ali pa k sosedom v družbo domačo, kjer pijo kozarec domačega vina. Tukaj v prijazni družbi, kjer se kramlja o žitnih cenah, o živini, o cesarju in poslancih in drugih lepih rečeh, se čutijo možje tako dobro in domače. Tako prijateljsko shajanje v pošteni družbi rodi marsikako dobro misel in željo, kojih mnoga se tudi vresniči. In tu vam rečem, ljubi kmetje: „Ako hočete, možje, napredovati v svojem gospodarstvu, ako hočete dobiti po ceni delo, po ceni kupovati, dobro pa prodajati, tedaj stopite skupaj, napravite isto, kar store mravlje, kadar hočejo velikega, mastnega hrošča spraviti domov v svoja skladišča, posezite vsi vmes in lollite se dela, bodite ustanovitelji in ustanavljajte si zdaj po zimi kmetijske zadruge.

Večkrat manjka denarja. Mnogokrat ga je težko dobiti, mož gre k skopuhu in čez nekaj let pride na boben. Zakaj delate tako? Zakaj ne ustanovite v vsaki župniji, ki ima vsaj 1000 duš, lastne hranilnice in posojilnice? Za vas je delal blagi oče Rajfajzen in se trudil, da bi vam dal zgled, kako si pomagajte sami in rečem vam še enkrat, gospodje pri „Zadružni Zvezi“ v Ljubljani (Sodne ulice št. 4), vam z veseljem pošljejo pravila in kar je še treba, le obrnite se nanje. Nikari ne pustite, da bi zopet potekla zima in bi si vi ne ustvarili lastnega denarnega doma, kjer dobite po ceni denar brez odiranja in raznih homatij. Na delo! Ustanovite posojilnico! Pričnite poslovati! — Storjeno.

Ustanovite si zadrugo za nakup potrebnega blaga in prodajo vaših pridelkov. Umetna gnojila, močna krmila, semensko zrnje (ki ga morate večkrat menjavati), stroje, živino kupujte skupno po zadružnem potu in ravno tako prodajajte svoje pridelke, ne dajte se

v roke prekupcem, ne ubijajte časa v gostilnah ob semajnih dneh, opravite svoje posle (kup in prodajo) mirno, v redu, brez letanja in vozarjenja v mesto in nazaj — vse to gre po zadrugi.

V mnogih krajih manjka kmetovalcem še potrebnega orodja in strojev, kot čistilnikov, trijerjev in neočiščenega žita bi v 20. stoletji vendar ne smel več sejati noben človek! Kupite si na skupen račun trijer, bogato se vam bo poplačal, kupite si skupno par travniških bran, tistih 100 kronic za obe dobite že v prvem letu 3krat povrnjenih, ako spravite nesrečni mah daleč proč s svojih travnikov na kompostni kup; napravite v vasi skupno s sosednjimi vaščani mlekarno, z eno besedo, postopajte skupno, kot en mož in zdaj po zimi vredite te reči, spomladi in v poletni vročini ne bo časa zato.

Tako naj bo zimsko življenje na kmetih. Proč s prokl kvartami in žganjem in preprirom in obiranjem sosedov, najpreje društvo, zadruge, da si ohranite svoje krajcarje, da napeljete svoje blagajne v kanal, po katerem bo dotekal denar. Ob prihodnjem novem letu imej vsaka župnija svojo rajfajzenovko, dolgovi bodo jeli kopneti, denar se bo nalagal v hranilnici in kopičila se bo glavница. Poskusite, vsaj pojde.

R. Bistričan.

S zadružnega kongresa.

(Nadaljevanje.)

Popoldan torka dne 6. septembra 1904 bil je določen za ogledovanje delavnice krojaške zadruge v Erzsébetfalva pri Budimpešti.

Ker smo o obrtnih zadrugah itak že poročali, omenimo samo, da ima ta krojaška zadruga delavnice za prirezovanje in pa javne skupne delavnice — a da ni bilo nobene osebe, ki bi to kongresarjem razkazala.

Zvečer je šlo največ kongresarjev v narodno gledališče, kjer se je z ozirom na nje uprizorila idila „Vino“.

Vsebina igre je zelo priprosta: Kmetovalec Baracs Imre obljubil je svoji ženi, da ne bo več vina pil, ker ga vino vsikdar prevlada.

Svoji obljubi ostane zvest; nekoč se pa vrne njegov brat in takrat pregovori žena sama Imreta, da pije vino; ker se je vina že odvadil, se hitro opijani; sporeče se s svojo ženo in jo nazadnje tepe; žena odide po noči s svojim malim sinkom k materi.

V drugem aktu vidimo junaka, kako živi brez žene; ponos mu ne dopušča, da bi prosil za odpuščanje, — a ženi ostane vendar le zvest, čeravno se mu prilizuje neka koketna vdova.

V tretjem aktu, kot zadnjem, pa se seveda mož in žena pobotata; žena pravi: „Pa pij no, če ti diši!“

In tako smo prišli s svojim poročilom na polje, ki nima navidezno s zadružništvom in splošno z gospodarstvom nobene stike.

A vendar se nam ravno tu nudi prilika, ziniti besedo o umetnosti.

Mnogo gledaliških iger poznamo, v kojih so glavne osebe kmetovalci; a navadno se nam karikira v takih igrah kmečko neumnost in zabitost, tudi zlobo — a iger, ki bi nam kazale pravega kmeta, kako živi in dela, ki bi kazale vspehe njegovega dela, ki bi kazale važnost in pa veselje in žalosti kmečkega stanu, take igre pogrešamo.

Našim dramatičnim pisateljem bi pač priporočali, da bi se na to ozirali . . .

Po gledališki predstavi obiskali so kongresarji še osrednjo mlekarsko zadrugo v Budimpešti.

V sredo, dne 7. septem. 1904. predaval je francoski zadrugar grof Rocquigny.

Izbral si je predmet:

„Dolžnost države napram zadrugam. Je-li materijalna podpora potrebna in če, v kateri obliki?“

Država ima napram zadrugništvu na vsak način dolžnosti.

Med temi navajamo na prvem mestu, država naj skrbi, da so zadruge podrejene le jedni sami oblasti, ki je zato najpripraviša, ker le tedaj bomo dosegli, da se bodo vporabljali zakoni napram zadrugam stvarno in jednotno.

Revizijo naj država postavnim potom na ta način določi, da bodo zadruge pregledovane po svojih zvezah — nikakor pa ne sme dopustiti, da bi dobile revizijsko pravico oblasti, ki nimajo s zadrugništvom pravega stika ali pa zastopajo celo zadrugništvu nasprotne koristi.

Država naj zadrugništvo povspešuje s tem, da vzbuja inicijativo ljudstva in lahko tudi podpira zadruge i. s. produktivne zadruge.

Poročevalec predlaga, kongres naj sklene:

1. Z ozirom na veliko socialno važnost zadrug naj so jim v vseh deželah javne oblasti naklonjene.

2. Če pojedine države zadruge subvencionirajo, naj pri tem ne trpi avtonomija zadrug.

Kongresarji bili so razdeljeni v dva tabora:

Jedni so povdarjali absolutno samopomoč, brez vsake državne pripomoči, drugi so soglašali z poročevalčevim predlogom.

Pri debati, ki je bila jako živahna, spregovoril je tudi zastopnik našega poljedeljskega ministertva, ministerijalni svetnik dr. Ertl, ki povdarja, da je naše poljedeljsko ministertvo zadrugništvu jako naklonjeno, on se izreče za poročevalčeva predloga, češ, da pri nas prav dobro sodelujeta samopomoč in državna pomoč.

Pri debati je prišlo tudi do prizora, ki je bil Ogrom jako neljub.

Neki Füredi, kot zastopnik ogerskih samostojnih zadrug, ožigosal je v ostrih besedah ogersko zadrugništvo, ki ga je na umetni način ustvarila ogerska vlada.

Füredi spomnil nas je hrvaških zadrug, ki bi pač tudi mogle zapeti pesmico v zadrugniškem delovanju vlade.

Poročevalec predlog ni prišel do glasovanja, ker so bila nasprotja prevelika.

In kaj rečemo mi k temu predmetu? Ako država zadrugništvo podpira, naj podpira pravično in jednakomerno; podpor so pa potrebne produktivne zadruge — in pa zadrugne zveze, ki izvršujejo postavno revizijo, pa za to od svojih zadrug ne zahtevajo velikih plačil.

Denarni promet.

Na tekoči račun so nam vposlale sledeče zadruge:

Sv. Jak. o. S. h. i. p. (23. 11.)	K	1000.—
Gorje, km. dr.	"	1000.—
P. Gradec, h. i. p. (24. 11.)	"	1200.—
D. M. v P., " " "	"	300.—
Vipava, " " "	"	4000.—
Oprtalj, dr. z. št. i. z.	"	436.96
Starigr. " " " "	"	8000.—
V. Lašče, h. i. p.	"	1800.—
Horjul, " " "	"	2600.—
Črni vrh, km. dr.	"	500.—
Kropa, žreb. zadr.	"	179.—
Škočijan, h. i. p. (25. 11.)	"	1000.—
Dobrunje, " " "	"	1300.—
Horjul, " " "	"	1400.—
Češnjica, " " "	"	1500.—
Srednjava, " " " (26. 11.)	"	1000.—
Bloke, " " "	"	3000.—
Smlednik, " " "	"	631.—
Toplice, " " "	"	2000.—
Šturije, " " "	"	2200.—
Preddvor, " " "	"	170.—
Krka, " " "	"	1000.—
Semič, " " "	"	2000.—
Kropa, žreb. zadr.	"	47.28
Preska, h. i. p. (27. 11.)	"	380.—
Cerklje, " " "	"	1000.—
Št. Peter, " " "	"	400.—
Senožeče, " " "	"	900.—
Črni vrh, " " "	"	1000.—
S. Križ p. L. " " "	"	400.—
Kropa, žreb. zadr.	"	46.30
Srednjava h. i. p. (28. 11.)	"	1500.—
Kropa, žreb. zadr.	"	5375.50
Beram dr. z. št. i. z. (29. 11.)	"	628.—
" " " " "	"	2000.—

Rovte, h. i. p. (29. 11.)	K	2000.—
Borovnica " " "	"	1000.—
Sv. Ema, " " dr.	"	600.—
Št. Jur. j. ž. h. i. p.	"	2800.—
Preska, " " " (30. 11.)	"	450.—
Sv. Kunig., " " "	"	1000.—
B. Bistrica, " " "	"	2500.—
Selca, " " "	"	4000.—
Št. Janž, " " "	"	1200.—
Pulj, istar. pos. (1. 12.)	"	17275.60
Z. Besnica, h. i. p. (2. 12.)	"	2000.—
Mošnje, " " "	"	3000.—
Čatež, " " "	"	260.—
Col, " " "	"	500.—
Rova, " " "	"	50.—
Hrenovice, " " "	"	2000.—
Sv. Križ p. L. " " (3. 12.)	"	1700.—
Bloke, " " "	"	5000.—
Smlednik, " " "	"	397.—
Sv. Jak. o. S. " " "	"	600.—
Srednjava, " " "	"	2500.—
Čatež, " " "	"	400.—
Šmarje, " " "	"	2000.—
Št. Jur. p. K. " " "	"	1300.—
Št. Peter, " " "	"	470.—
Št. Jur. p. K. " " "	"	1500.—
Horjul, " " "	"	1000.—
Čatež, " " "	"	2800.—
Idrija lj., " " "	"	1113.71
Trnovo, gosp. dr.	"	1812.10
Gosp. Zveza (4. 12.)	"	3000.—
Gorica, cent. pos.	"	15000.—
Zagradec, h. i. p.	"	3800.—
Draga, " " "	"	450.—
Sorica, " " "	"	1000.—
Rob, " " "	"	1500.—
Horjul, " " "	"	1000.—
Ig, " " "	"	1500.—
Krka, " " "	"	1800.—
Gorica cent.	"	28000.—
Col, " " "	"	400.—
Kanal, okr. pos.	"	3000.—
Kropa, žreb. zadr.	"	400.—
Črni vrh, h. i. p. (5. 12.)	"	1000.—
Mošnje, " " "	"	500.—
Senožeče, " " "	"	1100.—
Gorje, " " "	"	3000.—
Sevnica, " " "	"	6000.—
Preddvor, " " "	"	225.—
Šturje, " " "	"	554.73
" " " "	"	1050.—
Kropa, žreb. zadr.	"	398.64
Buzet, dr. z. št. i. z.	"	3000.—
Srednjava, h. i. p. (6. 12.)	"	2000.—
Starigr. dr. za št. i. z.	"	7000.—
Trnovo, h. i. p.	"	2600.—
Kranjskag.	"	1000.—
Cerklje, " " "	"	2500.—
Mokronog, okr. p.	"	1400.—
Št. Jur. o. j. ž. " " "	"	600.—
Radeče, okr. pos.	"	5000.—
Laško, h. i. p.	"	2500.—

P R E G L E D

poslovanja hranilnic in posojilnic na podlagi vposlanih mesečnih izkazov za mesec oktober 1904.

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Baderna	7931	07	7750	25	15681	32	1715	93	20	—	7688	25	2921	79	76
Beram	7094	21	3548	80	10643	01	6439	—	1443	80	500	—	49	39	107
Blagovica	4970	68	6224	50	11195	18	1540	—	3664	50	2560	—	100	—	148
Bled za blejski kot	10225	62	12238	26	22463	88	4866	—	258	26	11980	—	1350	—	115
Bloke	11136	11	12658	83	23794	94	4158	—	3787	68	4640	—	2500	—	304
Boh. Bistrica	43757	08	44741	29	88498	37	25391	02	13801	02	13917	78	170	—	51
Borovnica	18449	50	18111	01	36560	51	15031	10	4099	03	2294	—	1030	—	245
Buzet	18854	76	15287	62	34142	38	5515	90	3657	94	11509	20	6289	50	+11
Cerklje	46165	11	27997	56	74162	67	10570	—	2325	—	12560	—	4985	69	214
Cerknica ?															
Cerkno	24346	90	25983	77	50330	67	14887	46	16609	31	1980	—	2978	51	?
Col	3608	76	3520	67	7129	43	794	—	150	—	2140	—	600	—	27
Češnjica	3897	07	3941	18	7838	25	2030	—	2474	10	1400	—	828	—	158
Čatež	7159	55	7092	86	14252	41	4117	—	461	25	1400	—	404	50	56
Črni vrh	10365	60	9117	46	19483	06	2463	08	2461	75	6539	62	5238	50	173
D. M. v Polju	659	72	630	—	1289	72	432	—	60	—	—	—	—	—	19
Dobropolje	28699	96	31518	43	60218	39	12011	—	16378	86	10580	—	1650	—	+8
Dubrovnik	35730	70	34451	03	70181	73	1949	—	2605	—	5300	—	3864	—	340
Dobrunje ?															
Domžale	8786	73	7867	50	16654	23	6056	90	3436	—	4410	—	609	10	176
Draga	9049	76	9029	70	18079	46	3530	—	1549	—	4280	—	4869	40	?
Frankolovo	7246	51	6722	35	13968	86	2680	44	1555	32	3500	—	1497	94	155
Fara pri Kostelu	1929	—	2549	—	4478	—	1860	—	—	—	2549	—	—	—	+4
Gojzd	800	—	1324	—	2124	—	780	—	324	—	—	—	20	—	47
Gore	3054	46	2616	48	5670	94	244	—	200	—	2410	—	250	—	72
Gorica cent. pos.	110105	30	110945	11	221050	41	43068	28	16022	59	29976	07	21086	35	866
Gorje	8080	71	6459	57	14540	28	4432	50	3408	72	15	60	320	—	295
Horjul	9048	10	6795	82	15843	92	3960	25	3741	61	1170	75	2965	—	298
Hrenovice ?															
Idrija	18272	76	19050	39	37323	15	8338	56	2599	81	9778	—	5086	62	90
Ig	12100	85	10096	10	22196	95	6739	47	2833	07	3730	—	2603	99	190
Izlake	6277	43	11951	29	18228	72	5790	—	3276	50	2150	—	380	—	192
Jesenice	18617	03	11810	36	30427	39	6327	—	2057	80	4520	—	1640	—	+3
Kamnik	36682	90	36259	93	72942	83	16264	01	15030	35	12424	62	9889	30	749
Kanal	9498	16	10131	26	19629	42	7583	95	3373	21	4200	—	1270	—	+3
Kandija	52904	57	50762	28	103666	85	31569	31	16658	03	29030	—	4939	62	1089
Kazaze	689	13	200	—	889	13	632	—	200	—	—	—	—	—	?
Knežak	8523	86	6604	45	15128	31	5784	—	570	—	3010	—	600	—	105
Košana	11573	50	11088	97	22662	47	5034	26	8257	64	4811	06	2458	26	377
Kranjska gora	4566	80	4267	89	8834	69	1980	—	2946	71	300	—	2360	—	270
Križevci	80203	30	74346	—	154549	30	54823	38	34654	60	35190	—	5674	72	226
Krka	5129	98	3172	48	8302	46	5108	30	129	48	640	—	—	—	27
Laško	90406	92	89767	85	180174	77	1754	24	320	—	1121	—	1931	—	361
Leskovec	633	70	1283	65	1917	35	620	—	1011	94	260	—	—	—	239
Leskovača	1628	62	2171	01	3799	63	1138	—	398	80	760	—	400	—	79
Ljubljana — ljud. posoj.	1255211	30	1242691	49	2497902	79	319471	35	219295	95	32200	—	23479	—	06
„ — Vzaj. podp. dr.	244386	46	201817	77	446204	23	98648	49	50661	84	53475	—	15585	—	?
Ljubno	25400	20	23550	97	48951	17	9137	26	3000	—	13961	74	500	—	200
Loškipotok na Taboru	6728	53	7135	—	13863	53	4230	—	700	—	6430	—	330	—	77
Marenberg	2033	83	1966	10	3999	93	114	—	—	—	1150	—	358	54	333
Medulin	2601	63	3627	13	6228	76	210	—	2324	64	1245	61	1851	15	300
Mengeš	8432	38	10441	47	18873	85	5676	—	6860	22	680	—	605	—	407
Metlika	23749	68	27607	57	51357	25	8814	58	15875	08	10924	39	5214	98	+7
Mokronog	2999	16	2995	17	5994	33	2100	—	2014	96	900	—	580	—	215
Mošnje	987	77	190	42	1178	19	800	—	190	—	—	—	50	—	125
Naklo	898	12	946	01	1844	13	286	—	932	93	—	—	—	—	49
Oprtalj ?															
Pišece	10027	78	8042	21	18069	99	2066	—	5361	22	2304	—	1951	—	+3
Planina	724	92	313	70	1038	62	530	—	310	—	—	—	185	—	109
Polhov-Gradec	1643	75	2090	57	3734	32	1216	—	490	—	200	—	250	—	146
Poljane	10733	20	12316	64	23049	84	6980	—	8374	77	2960	—	969	—	404
Preddvor	2980	86	2981	51	5962	37	800	—	—	—	2020	—	—	—	38
Pulj	89917	67	87887	90	177805	57	55305	58	43344	38	28228	96	7652	50	+13
Preska	2560	—	2455	—	5015	—	1637	—	220	—	800	—	—	—	37
Radeče	12336	65	12972	21	25308	86	2742	40	4167	88	4874	33	7075	59	463

I m e	Prejemki		Izdatki		Denarni promet		Hranilne vloge				Posojila				Število članov
							vloženo		vzdignjeno		dano		vrnjeno		
	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	
Rab	84321	21	60480	62	144801	83	9630	73	2041	32	57491	28	11994	69	411
Rečica	10478	50	10357	29	20835	79	7098	76	8264	01	2000	—	3000	—	413
Ribnica	30210	39	32359	74	62570	13	15309	45	12476	83	19750	—	4300	76	302
Ricmanje ?															
Rob	10555	79	11874	45	22430	24	3627	—	2756	93	5040	—	860	—	184
Rogoznica	28749	40	28695	—	57444	40	10153	44	886	25	19279	66	933	50	106
Rova	3060	04	3240	48	6300	52	1840	—	842	55	480	—	880	—	229
Rovte	7741	80	4721	73	12463	53	5481	60	1944	80	200	—	660	—	187
Selce	13106	64	13861	87	26968	51	7122	60	10054	48	1300	—	4220	—	303
Semič	14264	03	12527	14	26791	17	8861	52	6606	57	740	—	3465	83	261
Senožeče	2434	79	2054	96	4489	75	—	—	120	—	1130	—	1660	—	295
Sevnica	12352	05	16309	76	28661	81	4770	—	2616	—	5738	—	5410	—	1810
Sinčavas ?															
Smlednik	3652	30	3651	73	7304	03	3638	—	2999	10	300	—	—	—	34
Sorica	3351	07	3267	83	6618	90	3350	—	917	83	100	—	—	—	30
Srednjava	38726	95	40689	30	79416	25	16954	25	6167	29	20164	—	19941	16	373
Staraloka	9194	06	8910	68	18104	74	7271	—	1860	16	—	—	1380	—	224
Stari grad	22582	01	17618	62	40200	63	11807	—	3430	—	3111	50	3980	—	+2
Stari trg	26529	77	27097	84	53627	61	9781	—	19588	33	6880	—	1606	—	549
Struge	3111	28	2156	90	5268	18	564	—	1576	08	580	—	100	—	46
Sv. Ema	1513	53	1360	10	2873	63	220	—	1200	—	160	—	402	—	100
Sv. Jakob ob Savi	14854	72	14870	60	29635	32	14578	—	2	62	—	—	—	—	138
Sv. Križ p. Kostanjevici	13119	87	10787	70	23907	57	10170	—	6771	86	3970	—	2210	53	+5
Sv. Križ pri Litiji	5079	09	4755	03	9834	12	3425	27	3229	95	500	—	1228	81	342
Sv. Jurij ob j. ž.	7113	97	3978	25	11092	22	6464	80	2621	05	290	—	552	—	203
Sv. Jurij pod Kumom	1957	50	1952	10	3909	60	1340	—	210	—	14	40	—	—	26
Sv. Jurij pri Kranju	10361	31	9452	19	19813	50	2174	70	6770	—	670	—	744	—	?
Sv. Kunigunda	6318	63	6469	46	12788	09	3765	40	6104	05	360	—	—	—	83
„ Lenart	13099	76	10062	74	23162	50	5483	—	4017	68	5243	—	4886	60	?
Šebrelje	2028	20	1378	06	3406	26	330	—	719	60	475	—	536	—	101
Škocijan	6876	25	6830	03	13706	28	4034	—	5138	49	1560	—	1010	—	615
Škofjaloka	12633	69	9800	54	22434	23	5186	—	3367	15	4350	—	1060	—	48
Šmarje	5992	19	6975	—	12967	19	3400	70	550	—	3400	—	504	—	205
Šmartno pri Litiji	3330	27	5145	—	8675	27	2057	—	2000	—	1120	—	1320	—	192
Šturije	3095	19	3080	47	6175	66	1086	23	2360	40	660	—	456	—	?
Št. Ilj pod Tur.	8972	31	8595	95	17568	26	3955	—	2741	85	2852	—	1531	30	156
Št. Janž	980	30	1183	72	2164	02	544	91	170	—	1005	22	375	22	156
Št. Jernej	21412	95	19340	51	40753	46	12409	80	12432	51	4390	—	1575	62	575
Št. Peter	10685	47	13113	16	23789	63	2745	—	8236	86	2150	—	1290	—	402
Št. Rupert	11316	28	10261	93	21578	21	5578	—	2140	—	1620	—	1490	—	223
Št. Vid pri Zatičini	17723	09	18635	02	36358	11	7072	—	14128	34	2920	—	1500	—	397
Tinjan	2519	83	2853	12	5372	95	1600	—	200	—	2620	—	685	—	242
Tomaj	2228	18	1534	34	3762	52	890	—	320	—	600	—	510	—	387
Tomišelj	10585	55	8139	38	18724	93	7825	—	2875	47	690	—	2390	—	322
Toplice	1566	60	1880	—	3446	60	965	—	1300	—	—	—	180	—	25
Trebelno	6347	24	5111	27	11458	51	4595	92	1851	29	2220	—	380	—	184
Trnovo	17634	67	25631	90	43266	57	11927	69	19177	94	6061	45	3150	88	689
Tržič	10995	17	7076	54	18071	71	7643	40	1746	51	3280	—	249	51	145
Tržišče ?															
Tunice	1549	68	720	—	2269	68	490	—	320	—	400	—	300	—	43
Velike Lašče	23510	79	23132	75	46643	54	7208	95	2419	14	17710	—	400	—	123
Vipava	27007	95	26451	50	53459	45	7147	—	13507	24	12850	—	6668	—	1134
Višnjagora	12987	32	12215	01	25202	33	11193	—	4634	30	3700	—	267	47	373
Vojsko	141	52	145	—	286	52	36	16	145	—	—	—	99	94	28
Vrhnika	23268	57	20075	64	43344	21	11512	—	12931	76	674	18	1538	—	—2
Zagradec	18118	40	15387	03	33505	43	13440	—	5065	09	300	—	110	93	114
Zatičina	1189	93	2385	77	3575	70	850	—	1799	63	500	—	200	—	69
Zg. Besnica	887	16	1081	76	1968	92	480	—	489	08	580	—	—	—	50
Zg. Tuhinj	5196	15	5452	47	10648	62	2334	—	966	13	1923	52	2552	26	162
Žiri	12435	59	9746	70	22182	29	4950	—	6915	48	2700	—	2070	—	257
Župa Raščane	1351	29	1349	62	2700	91	1070	64	—	—	13653	69	163	18	82
Žužemberk	25717	50	23387	42	49104	92	6510	—	4292	30	11914	—	5316	31	280

Revizijsko poročilo.

Revizija se je izvršila pri sledečih zadrugah:

35. Draga, hranilnica in posojilnica.
36. Bloke, hranilnica in posojilnica.
37. Bloke, kmetijsko društvo v l.
38. Staritrč, kmetijska hranilnica in posojilnica.
39. Staritrč, konsumno društvo.
40. Naklo, hranilnica in posojilnica.
41. Naklo, mlekarška zadruga
42. Predvor, hranilnica in posojilnica.
43. Št. Jurij pri Kranju, hranilnica in posojilnica.
44. Dubrovnik, hrvatska pučka štedionica.

45. Rab, gospodarsko društvo za štednjo i zajmove.
46. Starigrad, društvo za štednjo i zajmove.
47. Rogoznica, seoska blagajna za štednjo i zajmove.
48. Radeče, okrajna posojilnica.
49. Radeče, I. konsumno društvo v l.
50. Leskovec, hranilnica in posojilnica.
51. Sv. Križ pri Kostanjevici, posojilnica.
52. Rob, hranilnica in posojilnica.
53. Rob, konsumno društvo.
54. Sodražica, kmetijsko društvo.
55. Loški potok, kmetijsko društvo.
56. Loški potok, hranilnica in posojilnica.

57. Velike Lašče, hranilnica in posojilnica.

58. Velike Lašče, kmetijsko društvo.

Vabilo

na

izvanredni občni zbor

„Konsumnega društva v Robu, registrovana zadruga z omejeno zavezo“ kateri se bode vršil na praznik sv. Štefana dne 26. decembra 1904 ob 1/2 3. uri popoldne v društvenih prostorih v Robu.

Dnevni red:

- 1.) Sklepanje o razdružbi zadruge;
- 2.) Volitev likvidatorja;
- 3.) Slučajnosti.

Ker je v zmislu družnega odstavka § 37. združnih pravil občni zbor sklepčen le tedaj, ako ste na občnem zboru zastopani dve tretjini združnikov, se toraj vse združnike prosi, da se občnega zbora gotovo udeležijo.

Načelnstvo.

KMETIJSKO BERILO.

Živinoreja.

Ljubi J. J.!

Vse, kar želiš v svojem zadnjem pisemcu, si sicer lahko že večkrat čital obširneje v svojem „gardnem listu“, kot imenuješ „Narodnega G.“, vendar hočem Tebi na ljubo še enkrat vse na kratko povzeti.

Prvič me veseli Tvoja odkrita, poštna kmečka govorica, drugič pa tudi dobro vem, da se ljudem tvoje baže (sorte) — kakor se sam imenuješ v pismu — ne more nikoli dovolj jasno in velikokrat povedati kaj dobrega, če hočemo, da prodre slednjič skozi mreno v ušesu notri do možganov in odtod potem v življenje ali prakso; pa tudi zato Ti rad ustrezem, ker je v sedanjih razmerah dobra živina podlaga, da pogoj prospevanja vseh drugih vejic kmetijstva in narodnega blagostanja.

Ljubi J. J.! Zapomni si dobro enkrat za vselej stavek: Vsaka žival je naravno telo, nastalo po večnih naravnih zakonih in pra-

vilih, danih od Boga; telo, ki raste, prospeva, živi po večnih, nespremenljivih postavah, na kojih tudi najbogatejši in najbolj prebrisan kmet ne more tudi ne za las izpremeniti. Te naravne postavbe mora poznati in vedeti na pamet vsak kmet in ravno tako mora vedeti, kako ti zakoni v naravi delujejo, to se pravi, pridobiti si mora s prakso skušenj o delovanju teh zakonov. Marsikdo ima polno glavo modrijanstva in gospodari na slepo po črkah; kmalu je skozi — temu velikoustnežu in „prekunistnemu“ ponosnežu je nedostajalo izkušenj iz prakse.

Drugi zopet ne pozna od zakonov, po katerih nastajajo in rastejo rastline in živali niti ene črkice; gospodari in se upira, trpi kot črna živina, pri tem pa ovira in moti s svojo nevednostjo naravni in zato dobičkonosni razvoj rastlin in živali — in ali zdrzne polagoma doli v globočino ali pa se s svojim trpenjem in trpinčenjem obdrži še na površji, dobička je

malo, mnogokrat se razjeda očetova dedščina.

Drugi stavek, moj dobri J. J., je ta, da moraš pri vsaki živinoreji, naj bo že vzreja mlade živine ali pitanje ali mlekarstvo ali delavna živina, vedno in vedno paziti na sledeče štiri reči, ako hočeš kaj pridobiti.

1.) Na žival samo. Z volom za delo je drugače postopati, kot z volom za pitanje ali z molzno kravo. Vprežna živina ni za pitanje; pitalni vol ne za delo, ravno tako ni vprežna ali pitalna krava za molžo. Za vsak namen je torej že vnaprej treba določiti primerno žival, ako hočeš imeti dobiček. Ako je živina kot vstvarjena za pitanje, bi bilo naravnost norčavo, ako bi jo hoteli rabiti za delo ali molžo; če kažejo kosti in mišice: ta žival je uravnana za delo, bi bilo nemodro postaviti jo v hlev za pitanje i. t. d. V teh ozirih delajo gospodarji najhujše napake in dobiček od živinoreje plava po vodi. Vsaka žival izkoristi krmo

po svoji moči. Zdelane, stare vole, shuššane, stare krave pitati, se pravi nositi vodo v Savo.

2.) Vsaka žival potrebuje primernega prostora. Dočim potrebuje delavna živina mnogo kislega, svežega, čistega zraka, ga pitalna živina potrebuje menj; dočim mora znašati toplina v kravjem in pitalnem hlevu 15 do 17° Celzija, sme biti v hlevu za vprežno živino le 12° C. Izdihana ogljenčeva kislina (CO₂) se vlega po hlevskih tleh kot nevidna jesenska megla; ako jo molzne krave in delavne živali pri ležanji zopet vdihavajo, tedaj se krma v telesu ne izkoristi, ampak gre v gnoj (škoda lepega sena in dragih otrobij za v gnoj!), da živali prično bolehati na srcu, ledvicah, jetrih, na krvi. V hlevu se nareja neprenehoma amonijak (NH₃); ker je lažji od zraka, se dviga kviško, razjeda živini oči, (tudi Tebi privabi solze v oči ta plin, ako stopiš v neprezračeni konjski hlev), prehaja tudi v pljuča, odtod v kri in možgane in napravja veliko škodo. Treba ga je privezati in sicer s potresanjem sadre (gipsa), superfosfata, kajnita, šote.

3.) Pri krmi, ki se poklada živini, je važno, da je krma pravilno sestavljena, pravilno pripravljena in da se poklada mirno in točno vsaki dan ob isti uri. Žival potrebuje krme najpreje, da kuri ž njo svoje telo. Telo mora imeti vedno 37¹/₂% gorkote. Ako hočemo, da ima pač skozi 10 let vedno in vedno 37¹/₂% gorkote, je treba privedati vedno in vedno toliko drv, da se obdrži ta gorkota. Če se poklada premalo drva, pada toplina, da, če se preneha s kurjavo, se peč shladi. Natančno tako se godi tudi v živalskem in človeškem telesu. Ako živi krava 10 let, tedaj je treba neprestano metati v luknjo (gobec) toliko drv, da obdrži toplina 37¹/₂% stopinj. Krma ima v sebi to kurivo, namreč škrob, sladkor in surovo vlakno. Škrob, sladkor in surovo vlakno so nekak

premog, ki ga imenujejo kemiki ogljikovi vodani. Iz škroba, sladkorja in surovega vlakna ni mogoče narediti ne mesa, ne krvi, ne mleka, ne moči za delo. Ako ne stresamo dovolj kuriva v gobec, tedaj se kuri žival sama z mastjo in mesom lastnega telesa, kakor se to pogostoma godi po zimi v naših mrzlih hlevih in spomladi je potem živina takih gospodarjev mršava, da je nevarno približati tlečo vžgalico. Ako sploh prenehamo s kurjavo pri živini, tedaj še živina slednjič shladi, kakor peč.

Seveda se živina tudi na drugačen način lahko ohladi in pri tem nastane v marsikaki hiši jok in stok in škripanje s zobmi, ki mnogokrat traja dalje, nego če je smrt spravila dete pod zeleno rušo.

Drugič potrebuje žival krme, iz katere more napravljati kri, mleko, meso, toščo, delavno moč in v ta namen ne more rabiti drv in premoga, to je ogljenčevih vodanov, ne škroba, krompirja, ampak treba ji je beljakovine ali proteina, ki je v črnih otrobih, zdrobljenega žita, oljnih tropin (cegovine) sezamovih, kokosovih in drugih tropin, z eno besedo beljakovinaste krme. Obe vrsti pa, ogljenčeva in beljakovinasta, se moreta v telesu popolnoma izkoristiti šele tedaj, če je zraven tudi potrebna toščica, ki je tretji bistveni del krme. Vso krmo pa je treba pokladati o pravem času in pravilno sestavljeno.

4.) Vse krmljenje pa doseže popolni uspeh šele tedaj, ako ne manjka a in ž (začetek in konec v abecedi) vse živinoreje, namreč ljubezni do živine in snage. Nesnažne živali so drage. Očejena žival potrebuje za tretjino menj krme kot umazana in da boljše in večje dohodke. Nesnažen vol, ki se ga na debelo drže kepe prisusenega blata, žre kot volk, naredi menj kot snažen delavec. Snaženje, umivanje, štrigljanje, prijazna beseda do živali, čisto, suho ležišče, svež zrak — vse to dela čuda, moj ljubi J. J.

Seveda ne morem zdaj še obširno opisovati, kako je treba posebej krmiti molzno, kako delavno in pitavno živino, kako mora biti sestavljena krma za vsako posebej. To sem deloma že storil v vajinih pogovorih, deloma pa še bodem, le beri pazljivo dotične članke; odgovorim naj Ti samo še na vprašanje glede pitanja krav.

Samo krave, ki ne dajejo več dovolj mleka, da bi plačale krmo, pitaj; starih krav nikari ne jemlji v ta namen, se ti ne bo izplačalo. Mlade krave, ki nočejo biti breje, ki imajo fino okostje, nežno, mehko kožo s fino dlako, so dobre za pitanje. Na stari stot žive teže se poklada vsaki dan dobrega ¹/₄ funta beljakovine, ¹/₂ funt škroba v krompirju, turšici ali sladkorja v pesi, korenju, kolerabah, topinamburu in kake 3 deke toščice, tako da pride vsega skupaj na 1 stot kravje teže ²/₂ funta krme na dan. Krave, ki se pitajo, morajo se urno pripraviti ob mleko. Slama in rezanica, kakor tudi umivanje vime s kuhanim orehovim listjem izvrše v kratkem to nalogo.

Vsako pitanje mora biti hitro izvršeno!

V četrto leta mora biti pitana žival za ¹/₄ težja. V hlevu naj bo sprva 17%, potem 15%, slednjič 12¹/₂% C gorkote; hlev naj bo na pol temen, vsaki dan se mora izkidati, pitavna živina naj stoji posebej, ne zraven delavne in molzne živine in 2krat na dan naj se osnaži. Prične se pitanje s tem, da se dela na to, da živina najpreje nastavi dosti mesa: suha detelja z nekoliko zdrobljenega žita ali oljne tropine, sladne kali, pivne tropine so tu na mestu.

Vsa krma mora biti tečno pripravljena in živina mora imeti pri krmljenju največji mir. Nekoliko soli poveča slast.

Deset starih stotov težka krava postane vsaki dan lahko 2 do 3 funte težja ako dobi sledečo množino krme po naši poljubnosti:

- 14 funtov sena,
 80 „ pese,
 3 „ lanenih preš;
 ali: 1 stot pese,
 3 funte zdrobljenega boba
 2 funta ogrščnih preš,
 7 funtov sena;
 ali: 10 funtov sena,
 20 „ krompirja,
 3 „ sladnih kali (malca),
 4 „ zdrobljenega graha,
 5 „ ogrščnih tropin,
 1/2 „ repičnega olja,
 6 „ rezanice;
 ali: 1 funt lanenega semena,
 4 „ zdrobljenega boba,
 pese in slame, kolikor se ži-
 vali ljubi;
 ali: 2 1/2 funta lanenih tropin,
 2 1/2 „ zdrobljenega boba,
 slame in pese po poljubnosti.
 ali: 1 stot (56 kg) pese.
 4 1/2 funte lanenih tropin,
 slame, kolikor hoče;
 ali: 1 stot pese,
 2 1/2 funta zdrobljenega graha,
 1 funta lanenega semena,
 slame po volji.

Takih zmesi lahko napravimo na stotine; vedno je zmes odvisna od tega, kakšna krmila da ima gospodar doma in katera močna krmila mu pridejo najceneje. Mladi ljudje se uče takih reči praktično na zimskih kmetijskih šolah (G. g. poslanci, preskrbite nam jih!), stari gospodarji slišijo take nauke v kmetijskih društvih in, ljubi moj J. J., pri Vas takega društva še ni, ustanovite ga!

Tvoj prijatelj A. Z.

Perutninarstvo.

Korist perutninstva.

Večina gospodarjev nima od reje perutnine nobenega dobička in zato jo tudi zanemarjajo kar se le da. Vzrok temu je seveda le napačno ravnanje, kajti v resnici daje lahko perutnina lep dobiček, ako jo človek le prav razume. Ž njo je pač tako kot z vsako drugo panogo živinoreje: ako se ne ravna umno, ni ničesar zraven

dobiti. Ako na pr. prešičem več pokrmish, nego moreš dobiti za pitano žival, potem je reja neracionalna in nerazumna. Ako je pa krmljenje prašičev umno in ako se porabijo razni odpadki v gospodarstvu, potem nese lep dobiček.

Obžalovanja je vredno, da se tolikrat ponavljana misel, da je perutninstvo brez koristi, ne pobija vedno stvarno v listih in pri raznih kmetijskih zborovanjih, kajti vsled tega opuščanja popuščajo kmetje vedno bolj perutnino; vedno gre naprej po starem obrabljenem kopitu in milijoni, ki bi si jih lahko prislužili, gredo za naše narodno premoženje po vodi.

Amerika, ki stoji glede perutninstva na zelo visoki stopinji, — vsekakor najvišje med vsemi državami — dobiva od perutnine več, nego od pšenice, svinjereje, srebrnih rudokopov in bombaževega pridelka. Mislim, da bi moralo samo to pobiti napačni nazor naših kmetovalcev in biti zanje bodrilo, da pripravimo svoje perutninstvo na višino Amerikancev.

Tudi v drugih deželah, v Egiptu in na Kitajskem, je perutninstvo na visoki stopinji, če tudi je ta reja tamkaj še v prvobitni obleki, vendar pa zato rodi ravno tako sladek sad; od teh ljudstev bi se mogli mi še marsičesa naučiti. Tako n. pr. ima Egipet okoli 150 javnih valivnih peči, katerih vsaka drži od 3000 do 6000 jajec. Felah (egipčanski kmet) prinese v v te peči jajca svoje perutnine in dobi potem nek določen odstotek piščancev nazaj. Kitajsko cesarstvo proizvaja toliko perutnine, da ne morejo vse povžiti sveže, zato pa jo suše na solncu, kakor pri nas lan. Seveda so take slaščice le za kitajske želodce. Mi bi znali svoje preostanke gotovo bolje porabiti.

Ako bomo pa stopali po starem slabem potu naprej, potem ni več daleč čas, ko bo Amerika preplavila naše trge še z zmrznjeno perutnino in nam tako odvzela še tisto malo zaslužka, ki smo ga

imeli do slej od perjadi. Zato je skrajni čas, da mislimo na zboljšanje našega pertuninstva in jako dobra je misel kranjske kmetijske družbe, napraviti v Šiški postajo za rejo perutnine.

Priznati pa moramo, da se gospodar sam ne more s perutninstvom toliko ukvarjati, kot bi bilo želeto, četudi pri umni reji pride glavno delo na mesece december do aprila; kajti zgodnja valitev, to je geslo, pod kojim edino se da kaj doseči. Meseca januarja—februarja izvaljena žival dobrega plemena prične namreč čez 5—6 mesecev leči in nese, ako so zimski kurniki dobri in je rasa utrjena, skozi celo leto naprej, kajti kakor znano se živali v prvem letu ne golijo, tako da moremo na ta način dobiti od ene živali 200—250 jajec, v Ameriki so pripravili kokoši celo do 289 jajec v enem letu.

Ker gospodar sam nima dovolj časa, ukvarjati se s perutninstvom, zato je naloga gospodinje skrbeti za to. Saj ima urne in gibčne roke zato in razum tudi.

Ako hočemo doseči svoj namen, moramo paziti na sledeče momente ali važne reči:

1.) Skušajmo število svoje perutnine podvojiti, potrojiti, da bomo imeli na razpolago dovolj jajec za valjenje in tudi za kuhinjo.

2.) Zboljšajmo naše kurje pleme. Slaba naša deželna kokoš, ki leže majhna jajčka in niti porabljene piče ne plača, mora zginiti Podlaga umnega perutninstva je edino le reja žlahtnih žival, ki so ali dobre za lego ali dobre za pitanje, ali še bolje, dobre za oboje. Tu bi morala zopet poseči vmes država in sicer z velikimi sredstvi, ker le s žlahtnimi živalmi se da kaj doseči, ne pa z našimi revnimi putami, ki imajo po 50 jajec na leto, tako da stane gospodarja samega eno jajce po 10 vinarjev — srečni posestnik!

Vsakemu gospodarju bi se zdela velika neumnost, ako bi mu kdo dokazal, da od njegovih 100 ko-

koši znese 50—60 živali kakih 80 jajec, 30 okoli 100 jajec in le kakih 10—15 kokoši po 120 do 150 jajec na leto. V resnici pa je to razmerje danes istina. Ali more biti pri takih okoliščinah kaj dobička iz perutninstva? Gotovo ne. — Kako pa je gospodinji določiti, katere kokoši najboljše neso?

3.) Spomočjo posebnega pastnega gnjezda se lahko določijo živali, ki neso največ in najmanj jajec. Pastno gnjezdo je nekaka past prirejena v njezdo; v to gre kokoš, znese jajce in mora potem čakati, da jo spustimo. Pri tem si zapišemo številko, ki je ima obroček na nogi dotične živali in zapisujemo, koliko jajec je znesla kaka kokoš. Ko smo tako dobili ven najboljše valivke, jemljemo jajca za valjenje samo od njih. Mej piščanci zopet odbiramo za naprej najlepše živali in tako naprej. Pri tem je treba dovajati večkrat nove, sveže krvi v našo perutnino. Seveda je to precej težavna stvar in velika pomoč nam bo, ko dobimo postajo za perutninstvo, ki bo lahko oddajala dobre plemenske peteline kmetom po nizki ceni.

4.) Zelo važno je, da si vzgajamo žival, ki prične leči zgodaj po zimi. Kaj nam pomaga kup jajec po leti, ko jajce nič ne velja, dočim stane po zimi eno jajce 8 do 10 vinarjev?

Treba je torej zrediti žival, ki bo zimo dobro prenesla, kajti v v tem ravno tiči zmožnost leči po zimi. Laška kokoš, minorka, španske kokoši in vse živali z visokim grebenom sploh tu ne pridejo v poštev, ker vsem tem preradi zmrznejo grebeni v mrazu in konec je lege. Rabiti moremo samo živali z majhnim rožastim grebenom, ki ne ozebe.

Laške pute z majhnim rožnatim grebenom so zavoljo svoje rodovitnosti zelo pripravne za križanje, tudi wyandotke, plymouth-roks i. t. d. so dobre vrste v naš

namen, tako za jajca, kakor za meso.

5.) Ko imamo dobro pleme v hiši, moramo še poseči po umetni valivnici in se tako oprostiti naravnih valivk. K temu smo prisiljeni, ker naše pute kvočejo večinoma šele maja, junija, torej ob času, ko potrebujemo mi že skoro doraslih mladih živali, da jih moremo izkoristiti skozi eno celo leto, t. j. do prvega golenja. Poleg valivnice potrebujemo tudi dobre umetne koklje, kajti srečna zreja umetno izvaljenih piščancev je slednjič vendarle glavna stvar.

Naši znani aparati nikakor še niso popolni, imajo mnoge napake in nikoli ne morejo popolnoma nadomeščati naravne matere, ostanejo vedno le — surogat (nadomestilo).

Večina naših izdelovalcev valilnic ima napačne nazore ozirom vlažnosti v vališču, ozirom prezračevanja, obračanja jajec i. t. d.

Znano mi je več raznih sestavov valivnic. Najbolj povšeči mi je še tako imenovani termofor-valivnica. Termofor ni nič drugega, nego votla okrogla škatlja iz kositra, v kateri je (ne prav polna) neke vrste sol; to sol je treba s kuhanjem v kropu stopiti (v $\frac{1}{2}$ ure se zgodi) in predno se sol zopet strdi, daje skozi 9—12, celo 24 ur iz sebe prijetno, enakomerno gorkoto. Ker ni treba tukaj nobene direktne gorkote, ne svetilke, zato je praktična vporabnost tega zistema umljiva.

Termoforovi zistem je posebno važen za umetno kokljo. Kajti ta mora po navadi stati v kakem hlevu ali drugem prostoru, kjer je velika nevarnost radi ognja. Termoforovo umetno kokljo pa lahko denem sredi v slamo brez najmanjše nevarnosti.

A nikjer ne sme biti na majhnem prostoru preveč živali skupaj. Tudi v perutninstvu so neobhodno potrebni predpogoj za uspeh svetloba, zrak, solnce in prostor. Sploh naj nikdo ne misli, da je mogoče

v ozkih kletkah, na tesnih dvoriščih pečati se uspešno s perutninstvom. Kokoš spada med ptice tekavce in hoče imeti v prvi vrsti prostost. Drugače je z gosjo, to lahko spitaš zaprto na tesnem.

6.) Umno krmljenje po zimi je največjega pomena. Zelo dobro je pokladati po zimi toplo pičo in toplo vodo, s tem se jajčnost zelo pospešuje. Tudi v ta namen nam termofor dobro služi, ki drži celi dan vodo pri ca. 25° C.

Ako izpolnimo te predpogoje in ako se ne zaletimo precej spočetka v velike reči, ampak če začnemo z malim in zidamo naprej na varni podlagi, potem se perutnina izplača.

Zelo važno je slednjič tudi to, da se perutninarji združijo v zadruge, da morejo svoje blago dobro prodati. Saj je to glavna stvar pri celi reji. Radovan Slov.

Mlekarstvo in sirarstvo.

Temeljna pravila za mlekarstvo.

1. Ravnaj s kravami vedno prijazno in ne tolei jih nikdar z lesenimi držali ali podobnimi rečmi. Prašičev in kokošij nikakor ne puščaj v hlev.

2. Obriši večkrat hlevska okna, da bo mogla svetloba v hlev.

3. Prezračuj pogosto z odpiranjem oken in ventilacije, a v prepihu živina ne sme stati.

4. Toplina v hlevu ne sme biti nikoli čez 15° C. Zato obesi v hlev priprost toplomer. Boljši je mrzel a čist, nego topel a slab zrak.

5. Najboljše sredstvo, ohraniti zrak čist in slamo suho, je šota.

6. Skidaj gnoj dvakrat na dan iz hleva, pa nikoli med molžo. Stojšče pod kravami naj bo kolikor moč snažno. Gnojnice ne sme posrkati vse slama, ampak se mora po možnosti odtekat naprej. Osnaži in razkuži hlev prav temeljito eden ali dvakrat na leto.

7. Krtači (štrgljaj) krave prav pridno in nikoli ne pusti, da bi

se blato in gnoj držala nog ali trebuha. Celo rep krave naj bo snažen.

8. Obriši pred molžo vime s snažno suho cunjjo.

9. Molzi s čistimi, suhimi rokami, najbolje z zavihanimi rokavi; gornja obleka naj bo taka, da se da lahko oprati.

10. Izmolzi vime prav do zadnjega, kajti poslednje mleko je naj bolj mastno.

11. Pazi na barvo in kakovost mleka in na morebitno njegovo spremembo, ki bi te opozorila na bolezen živali.

12. Precedi mleko takoj v nabiralno, večjo posodo; ne pusti stati mleka v hlevu, ampak spravi ga čim preje na sveži zrak.

13. Vso molzno in mlečno posodo drži prav čisto in umivaj jo večkrat s kropom z raztopljeno sodo.

14. Do mleka mora imeti sveži zrak prost vstop, zato od kraja pokrov samo na lahko postavi na posodo.

15. Nikoli ne mešaj mleka od različnih molž, predno se ni vse mleko popolnoma shladilo.

16. Vodnjak ne sme biti blizu hleva ne gnojišča.

17. Vsaj mladi živini daj po leti in po zimi priliko, da se sprehodi na prostem v ogradi.

18. Telet ne pusti celi čas pri kravi, ampak napajaj jih sam z mlekom po določenih pravilih (kako, o tem stoji v našem listu že več navodil).

Ta izvrstna pravila imajo na Švedskem nabita po kravjih hlevih, in kar je še važnejše, jih tudi izpolnjujejo. J. Krivic.

Sadjarstvo.

Nerodovitnost sadnega drevja.

(Odgovor na vprašanje A. J. na P)

Vzroki nerodovitnosti so lahko različni, zato so tudi sredstva za odpomoč zelo različna.

1.) Vse sadno drevje je nerodovito, dokler je še mlado. Doseči mora preje primerno starost,

da more roditi. Ta starost je različna po vrsti, podlagi na koje smo cepili, kraju i. t. d., zato nastopi pri tem drevesu že v tretjem letu po saditvi na stalno mesto, pri onem šele v desetem ali petnajstem letu. Sredstvo najboljšje: potrpežljivost ali božja mast.

2.) Zemlja je premastna in bogata na dušiku, ker draži drevje, da poženejo močne korenine in poganjajo brez prestanka sočnate poganjke, a ne cvetnih popkov. Sredstvo: Opustiti je treba dušičnato gnojenje s hlevskim gnojem, gnojnico, straniščem in perutninskim gnojem, čilskim solitrom. Mesto tega pa k drevju več apna, lesnega pepela, Tomaževe žindre, superfosfata.

3.) Pomanjkanje redilnih snovi. Sredstva: gnojenje, posebno z zadnje naštetimi snovmi.

4.) Premočno obrezovanje, vsled česar žene drevje sicer bohotne poganjke, pa nič popkov in cvetja. Sredstvo: Ne obrezovati, oziroma samo izrezovati, ne prikrajševati poganjkov. Dve ali tri leta se z obrezovanjem popolnoma preneha.

5.) Slabe vrste. Dobre vrste rodijo dostikrat vsako leto, dočim slabe vrste leto za letom nič ne rodijo. Sredstvo: treba je drevje precepiti z dobrimi vrstami.

6.) Pomanjkljivo oplojevanje cvetja. Sredstvo: Več vrst je treba saditi namešanih mej seboj, v sadnem vrtu naj bodo čebele, ki prenašajo cvetni prah (obnožino) od cveta do cveta.

7.) Slabo vreme ob času cvetja, mraz in dolgotrajno deževje.

8.) Prevelika rodovitnost v enem letu ima za posledico nerodovitnost v naslednjem letu. Sredstvo: Odtrgati je treba iz gostih klopčičev sadje, kar ga je preveč; na ta način postane ostalo sadje mnogo debelejšje, ob enem se pa popki za bodoče leto mnogo lepše razvijejo. Še drugo sredstvo je gnoj.

9.) Velika rodovitnost v mladosti ima običajno za posledico

nerodovitnost v starosti. Zato je ena največjih napak v sadjarstvu, če se pusti mlado drevje, da zgozdaj obilno rodi in se tako popolnoma uniči. Prvi dve leti po vsaditvi se sadno drevo sploh ne sme pustiti, da bi rodilo, najbolje je potrgati precej nastavljeno cvetje in tudi naslednjih pet let ne sme se pustiti nikoli toliko sadov, da bi pri tem trpela življenska moč drevja.

10.) Neugodno stališče drevesa. Sredstvo: Sajenje utrjenih in skromnih vrst, kajti žlahtne vrste so bolj omehkužene. Dalje pomaga tudi skrbna priprava zemlje pred sajenjem, negovanje vsajenega drevesa in gnojenje.

Dostikrat je vzrok nerodovitnosti le slaba vrsta drevja. Da, ko bi bilo drevo le druge vrste, potem bi že bilo. Nešteto se ponavlja ta želja. I no, saj imaš lahko drugo vrsto. Zato ni treba ne veliko časa, ne denarja, da spremeniš neprimerno vrsto v bolj pripravno. Treba le drevo precepiti. Čudno, da so mnogi sadjarji veliko preje pripravljeni drevo posekati in ga vreči na ogenj, kakor pa precepiti. Nobenega drevesa, ki ima še življenje v sebi ne smemo posekati. Deset let trpi, da more na novo vsajeno drevo roditi, precepljeno drevo rodi v tretjem, četrtem letu in kako obilno! Vse moči okoreninjenega drevesa popolnoma izrabimo. Ni treba nič prekopavati, gnojiti se pri tem celo nič ne sme.

Cepiti seveda ne moremo vsake mladike. Tudi ne sme ostati preveč lesa stare sorte na drevesu, zato pustimo samo najmočnejše veje in cepimo tam, kjer imajo veje 3—4 centimetre v premeru. Za silo se more precepiti tudi še veja, ki ima 10 centimetrov v premeru. Na vsako večjo rano prideta najmanj dva še bolje trije, pa tudi štirje do šest cepov. Na vsakem mestu ima seveda ostati ena sama veja, več cepov stavimo samo zato, da se velika rana preje zaceli in to je glavna stvar. Pozneje, ko

mladike niso več potrebne, se odrežejo.

Preceplja se v začetku meseca marcija. Za staro drevje je najbolje cepiti v precep, toda tako, da zareza ne gre skozi sredo veje, ampak da se naredi več stranskih zarez.

Vse veje enega drevesa moramo požlahtniti na enkrat. Ni praktično, to delo porazdeliti na več let, ker drevo lažje prenaša enkratno, nego večkratno motenje. Požagaj v začetku marca vse močne veje in takoj cepi in ničesar se ti ni bati.

Iz žlahtnih cepov poženo popki in vejice, s katerimi se ravno tako ravna, kot bi bili naravni poganjki. Kjer so pregosti, se izrežejo, stranske vejice na koncih prikrajšajo i. t. d.

Da bo imela precepitev povsodi tudi zaželjeni uspeh, prosim zapomniti si posebno tele tri reči:

1.) Cepi naj samo izurjen in siguren cepilec. Drevo zelo trpi, ako se večje število cepov ne prime.

2.) Kakor hitro je cep dobro priraščen in veselo poganja, se prereže ličje, s katerim je bil cep privezan, z nožem, drugače se ličje zaje v cep in ta se odlomi. Ob enem je treba tudi divje poganjke, ki nastajajo okrog žlahtnega cepu v veliki množini, prikrajšati vse, deloma tudi popolnoma odrezati, drugače zamorijo žlahtno mladiko.

3.) Ako žlahtne mladike na visokem deblu prav čvrsto poganjajo, tedaj so v nevarnosti, da jih veter odlomi. Ne preostaja drugega kot privezati palčice na deblo in na te varno pritrditi žlahtne mladike. V jeseni se lahko palice odstranijo.

Če kdo vpraša, po katerem načinu naj se precepi, tedaj moram odgovoriti, da ima vsak dober sadjar svoj poseben način in da se ne smemo vmešavati v njegove zadeve.

Vobče se posreči na jablani in hruški vsaki način. Česnje se cepijo v precep ali za kožo. Česplje

se kopulirajo. Breskve in marelice se primejo najraje z okulacijo (cepljenje na oko).

S p l o š n o.

Vzroki, da se kruh ne dá lepo speči.

Ni mala škoda, o katerej danes govorim. Marsikatera gospodinja toži in mnoga družina čuti težavo, da se ne more naučiti božjega daru — kruha, to pa edino zagadelj, ker se ta ni pripravil, kot zdrava in tečna hrana. Navadno je spodnji del premasten, gornja skorja pa se loči od njega. Vmes pa se kmalu povsod napravi plesenj, da je takšen kruh že čez nekaj dnij do cela pokvarjen. Kdor nima čvrst in zdrav želodec, že iz skušnje kmalu ve, da mu je tak kruh, bodisi nov ali bolj star — škodljiv.

Koliko se take hrane potrat, ker je ne more in ne mara marsikdo uživati! In koliko tožb, očitanja, pa še grenkih ur zraven, samo radi te napake pri hiši! Navrh se pa tudi pozna kmetu, ako se zrnje in moka vzame, kruh pa nič ne zaleže. Da se takim nedostatom vsaj nekoliko pride na sled, namenil sem se napisati o tem nekaj vrstic.

Najprej treba nam je znati, na kakšen način nastane kruh. Treba je za to: 1. moka, 2. kvas in 3. pecivo ali kurjava. To vse moramo pregledati do dobrega, ali je vse v redu, pa bomo med njimi najbrž našli jeden ali več vzrokov, da se nam ljubi kruhek tako rad skvari.

Prvič velja pregledati moko. Ta je morda še dostikrat nedolžna, drugače, da pa pride marsikdaj iz zelenega, nedoraslega in vlažnega zrnja. To je pogosto začetek naše nezgode. Prvi pogoj, da dá zrnje iz sebe pravo zdravo moko je, da je ono zadostno dozorelo in se posušilo. Velja naj skušnja, ako se je v klasju premalo, naj se zrnje tembolj pozneje presuši do dobrega. Vsekako pa mora biti

zrnje pred mletjem že zadosti suho, da se dá z nohtmi ali zobmi krhati. Ako je še pri tem vlažno, ne bo se dalo prida mleti, še manj pa iz takšne moke kaj prida kruha izpeči.

Ako se toraj primeri, da se mora zrnje spraviti vlažno, treba ga je pred shranjenjem, kakor tudi pred mletvijo, do dobrega presušiti, ako se hočemo škode obvarovati. Sušiti je pak najboljšje na zraku, kar se zgodi na rjuhah na prostem, še veliko lažje pa na za to pripravnih sušilnicah pod streho. Samo v sili in po zimi velja to na zakurjeni peči.

Ako imamo zrnje precej vlažno, ne smemo pozabiti opozoriti mlinarja, da napravi moko bolj debelozrnato, kar se v mlinu lahko stori. Takšna moka pri kvašenju veliko manj upada in ima toraj kvas večji uspeh.

Še nekaj ne smemo pozabiti. Navada je marsikje po kmetih, da se moka pred kvasenjem preseje skozi sito. To velja prvič zato, da se moka rés in drugih ostankov lepo očedi. Pa še drugo vrednost ima to presejanje. S tem se namreč moka lepo zrahlja, ob enem pa navzame zraka, da jo potem veliko lažje prevzame kvas. Na to lastnost moke nikoli ne smemo pozabiti, da storimo to delo presejanja, in če smo moko tudi od drugod dobili. Ravno to delo nam je morda moko, od drugod poslano, nekako zrahljalo in s tem popravilo.

Sedaj pa pridemo do kvasa. Tega je pač treba tudi natančno preiskati, ali ni morda zanemarjen in vsled tega pokvarjen? Znano je namreč, da kvas narejen v tvornicah, kakoršen se v obče rabi v naših pekarijah, mora biti vedno in z vso skrbjo shranjen. Dobro zavito v snažni posodi, kjer ga ne more najti suša, vlažnost, niti prevelik mraz ali gorkota. To pravilo, ki je temelj kvasu v pekarijah, pa gotovo ne more biti nasprotno kvasu, katerega napravljajo naše

kuharice pri domačem kruhu. Žalibog, da je radi zanemarjenja in nevednosti kvas pri mnogih hišah ves drugačen, nego bi imel biti. Kuharice naj bi si zapomnile, da se mora kvas dobiti od prvega testa v neškah, primerno razdrobiti na pokrovu, pa shraniti na zračnem, ne presuhem prostoru, to pa seveda takšnem, kjer ne more kaj nesnažnega blizu. Tako shranjen kvas ohrani svojo kaljivost do blizu par tednov, dočim sprva pokvarjen izgubi svojo moč lahko že v par dneh. To se pa vidi kmalu pri prvi priliki, ko se zopet peče kruh, ko se noče (ne more) testo vzklopovati. In da se ta nezgoda ne širi dalje, je najbolje, da dobimo kvas za prihodnjo peko kruha od drugod, kajti resnica je, da iz pokaženega testa tudi ne bode dobrega kvasu za naprej.

Dalje je treba tudi paziti na delo pri kvašenju, ne sme se takrat bati dekla ali gospodinja truda, da se testo prav dobro pregnete. Ob enem ona lahko opazi, ako je na testu kaj kvarljivega, kar se v tem času morda da še popraviti. To se pozna potem, ako se testo enako lepu ali limu sprijema in ko se z roko pogladi po njem, se blišči. To je znak, da ga kvas še ni prešel in da se to zgodi, treba ga je še gnesti, vmes pa z suho moko potresati. Tudi je vredno omeniti, da pri tem delu — kvašenju — je potrebna okoli nešk primerna gorkota, kakor tudi topla voda, da roka v njej strpi.

Nazadnje ne smemo pozabiti na peč ali kurjavo. Tudi ta ima rada svoje muhe, katere delajo večkrat škodo. Govorim po skušnjah mnogih in brez ovinkov. Peč sama mora biti sestavljena iz bolj suhega gradiva, torej kamenja, najboljša pa je še iz dobro žgane opeke. Poleg tega se priporoča pri tlaku v peči pod opeko nasuti vrsto stolčenega oglja, katerega se napravi doma, ali dobi pri ogljarnicah. Pozabiti pa se ne

sme poleg tega na suha drva, kateri dajo pravo grkoto, da se testo še v peči pravilno naraste in stori lepo spečen, pa zdrav kruh.

Še nisem pri koncu: Znati se mora tudi, kedaj naj se vzame kruh iz peči. Navadno znamenje je, da se vzame kateri manjši hleb, potolče po skorji na obeh straneh in če ta že odmeva, je vzrok, da je tudi v sredini že pečen. Več pa o tem ne bom govoril, saj vsacega najbolj uči skušnja.

Ker o tem predmetu nisem še čital nobene besede, pač pa slišal pritožbe, zdelo se mi je umestno napisati par vrstic z željo, naj bi ljubim rojakom s kakšnim nasvetom vsaj k tečnemu kruhu pripomogel.

Pohorski.

Med, sredstvo za ohranjenje presnega masla.

Holandski čebelarški list piše: „Vlij 5 dek medu na 1 kg presnega masla in dobro pregneti to zmes na čedni mokri podlagi, najbolje na gnetilniku v mlekarni. Ta pridevek da maslu nek okus, ki ga sladkosnedeži zelo obrajtajo, ob enem pa tudi zabrani, da ne postane maslo z lepa žaltavo.“

Stvar je gotovo vredna, da se poskusi v mali meri. Saj na zgubi nismo nič; med, ki se pridene putru, ostane v njem in se proda kot tak, med pa je cenejši od putra. Ohranilne (antiseptične) snovi v medu so mravljinna kislina in eterična, prav lahko izpuhtljiva olja. Zanimivo je to, da so že stari izobraženi narodi rabili med kot sredstvo zoper pokvarjenje ozir. kot sredstvo za konserviranje jedil.

Razpis daril

iz cesarja Franca Jožefa I. zaklada za stare in zveste kmetijske posle.

Iz tega zaklada, ki je bil ustanovljen l. 1898. v proslavo vladarjeve petdesetletnice, se letos odda deset daril po 20 kron.

Ta darila se razdele meseca decembra takim kmetijskim poslom

s Kranjskega, ki še sedaj služijo in se izkažejo, da so navedena vedenja in da služijo mnogo (najmanj 30) let neprenehoma pri eninihi hiši, ki se peča s kmetijstvom, pa doslej še niso bili obdarovani.

Prošnje je vložiti

do 10. decembra t. l.

pri podpisnem odboru.

Vsaka prošnja (ki je ni treba kolekovati) mora biti potrjena od domačega gospoda župnika in od županstva.

Podpisani odbor prav prijazno prosi vse one, ki so jim taki posli znani, naj jih opozore na ta razglas ter jim pomagajo sestaviti prošnjo, ali pa naj jo naredo namesto njih.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. novembra 1904.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 40.: (A. J. na P.) Na vrtu zunaj imam več lepih, močnih hrušek z zdravimi debli in košatimi kronami, z eno besedo drevesa, ki vsakega prijatelja sadjarstva razveselijo — žalibog, da imajo veliko napako. Več ko dvajset let že rastejo, pa ves ta čas sem imel samo enkrat trgateg, da sem bil deloma zadovoljen, sicer pa dobim vsako leto ali nič, ali pa samo opomin od dreves, da ko bi rodila, bi dobil lahko veliko tepek od njih.

Kaj pravite, gd. urednik, kaj bi vtegnil biti vzrok in kako naj si pomagam. Škoda se mi zdi, krasno drevje posekati.

Odgovor najdete v članku „Nerodovitnost sadnega drevja“ v današnji številki „Nar. Gospodarja“.

Kedo proda stare letnike
»Narodnega Gospodarja« —
tudi nevezane — nam blagovoli sporočiti.

Baderna (v Istri), gospodarsko društvo, ima v svoji zadržni kleti 4000 hl črnega in 500 hl bele vina.
Kdor hoče kupiti izborna istrsko kapljico po zmernih cenah, jo dobi zanesljivo pri gospodarskem društvu v Baderni.

Zajamčeno pristno vino ima v zalogi Kmetijsko društvo v Vipavi veliko množino, katero prodaje za mašna vina belo od 40—30 kron 100 l postavljeno na postajo Postojna. Rudeče pa od 35—40 kron. Zdrugam in večjim odjemalcem oddaja vino po izjemnih znižanih cenah. V zalogi je tudi tropinsko žganje.

Kmetovalci rešite svojo živino mehčine in krhkosti kosti,

kar je po mnenji živinozdravnikov neizogibno, ker ima letos krma premalo rudninskih snovij s tem, da ji redno pridevate

Barthel-novo klajno apno.

Nekaj dek vsaki dan v preprečenju koristi več, kot ravno toliko kil, če se je bolezen že pojavila. Potrebuje se za pol leta za eno kravo 6—7 kg, za 1 svinjo 3—4 kg. Poduk o klajnem apnu in o boleznih zastoj.

Stroški mali!

Korist tisočkratna!

Svari se pred posnemanji pod imenom redilno apno, klajna košena moka itd. Zahtevajte povsod izrecno samo-le kot najstarejše, najpriznanejše in najboljše

Barthel-novo klajno apno.

Dobi se pri

12—5

„Gospodarski zvezi“ v Ljubljani.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

210 24-22

Amerikanski motor na bencin

najsposobnejši motor za kmetijo in rokodelce, ker je jednostaven in zanesljiv ter malo stane, kar se pri nobenem drugem motorju ne doseže.

Več motorjev od nas že tekó pri poljedelcih, koji so nam za iste prav hvaležni, ker z njim mlati, rezanco reže, drva žaga in sploh opravi vsako delo za majhen denar.

Najboljše poljedelske stroje, kakor:

mlatilnice, slamoreznice, gepeljne, čistilnice, mline in preše za sadje in grozdje itd.

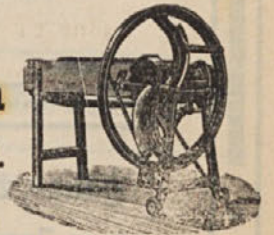
Železo, traverze, železniške šine, cement, štorje za strop in vso potrebščino za stavbe, okov in orodje ter pozlačene nagrobne križe se dobé najceneje pri

224 x—9

Karol Kavšeka nasled.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga poljedelj. strojev
Ljubljana, Dunajska cesta št. 16.

Nad 360.000 v rabi!

Nad 600 prvih odlikovanj!

226 8—6

Delniška družba Alfa-Separator

Zaloga za južne dežele:

== v Gradcu, Annenstrasse 26. ==

Prosim berite!

Prosim berite!

Radovoljno Vam potrdim, da so od Vaše cenjene tvrdke za našo mlekarno postavljeni stroji, in mlekarske oprave sploh najboljše kakovosti in nas v vsaki svrhi popolnoma zadovoljujejo. Z opravičenim ponosom se zato lahko sklicujete na tukajšno mlekarsko opravo, katera se gotovo lahko prišteva k najmodernejšim delovršbam.

Spoštovanjem

Deželna mlekarina in šola za sirarstvo

v Kromerizu, Moravsko.

Kromeriz, dne 20. maja 1903.

Anton Liska, l. r. ravnatelj.

Popolne oprave za mlekarne na roko

in na silo: Aparate in posode.

Gospodarska zveza

centrala za skupni nakup in prodajo v Ljubljani, Gradišče št. 1

(uhod: Kongresni trg št. 16)

preskrbuje za svoje člane

nakup vseh gospodarskih potrebščin, posebno pa umetnih gnojil: Tomaževe žindre, kalijeve soli, solitra, superfosfatov itd., modre galice, žvepla, krme, koruzne moke, otrobov itd., semen, živine, strojev, orodja itd.;

nakup vseh gospodinjskih potrebščin;

prodajo vsakovrstnih kmetijskih pridelkov in izdelkov.

➡ Zaloga Barthel-ovega klajnega apna, oddaja se od 5 kg. naprej. ➡

Pomoč pri pomanjkanju krme! Stroji za pripravo krme!

Stroji za rezanico na patent. valjčkih z mazljivimi tečaji lahko za goniti, kar prihrani 40% moči.

Reznica za repo in krompir,

Mlini za drobljenje in mečkanje,

Parnica za živinsko klajo,

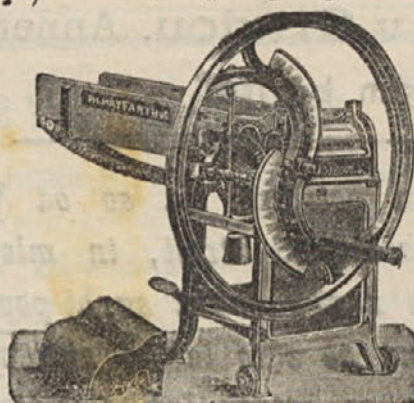
Prenesljive štedilne peči s kotlom z emajliranimi ali neemajliranimi vložnimi kotli, stoječe ali za prevožno, za kuhanje in parjenje živinske klaje, krompirja za različno poljedelsko in domačo porabo itd., potem

Stroj za kuruzo roškati,

Mlini za čiščenje žita,

Čistilni stroji trijerji

Stiskalnice za seno in slamo,

Stroji za mlatiti, viteli, jekleni plugi, valjarji in brane.

Najboljši stroji za sejati „AGRICOLA“

(zistem s premakljivim kolesom) jako priročni, brez spremenjalnih koles za vsako seme, za v goro in dolino.

Samotvorne patentovane brizgalnice za pokončavanje grenkulje, na drevju in hmelju, škodljivcev, peronospore itd.

Vse te stroje izdeluje po naj-novejši odlikovani napravi

Ph. Mayfarth & Comp.

tovarne za poljedelske stroje, livarne železa in fužine na par

DUNAJ, II./1. Taborstrasse št. 71.

17 24-7

Obširni katalogi brezplačno. — Zastopniki in prodajalci se iščejo.

Izdajatelj: Zadrúžna Zveza v Ljubljani.

Odgovorni urednik: Ivan Rožman, uradni vodja „Zadrúžne zveze“. — Tisk Zadrúžne tiskarne v Ljubljani.